

Aan
Het college van burgemeester en wethouders

Afschrift aan

Notitie

Datum
06-02-2018
Ons kenmerk
3618961
Opsteller

Onderwerp
Aanpak Right to Challenge

Bijlage

Inleiding

Naar aanleiding van de adviezen van de raads werkgroep Right to Challenge (09-01-2018) doet het college in deze notitie een voorstel voor de aanpak van “Right to Challenge” in Delft. In deze notitie worden definitie, aanleiding, reikwijdte en randvoorwaarden, als ook organisatie, proces en communicatie nader toegelicht.

Maar als eerste: Right to Challenge past goed bij de rolverandering die we als lokale overheid doormaken en bij de ontwikkelingen in de samenleving (van buiten naar binnen en vraaggericht werken, meer ruimte geven aan bewoners om te participeren in hun eigen leefomgeving). Ook in het nieuwe regeerakkoord wordt nu expliciet aandacht besteed aan Right to Challenge: *Er komt een Right to challenge-regeling, een zogeheten uitdaagrecht waarmee in diverse gemeenten nu al geëxperimenteerd wordt. Inwoners en verenigingen krijgen de mogelijkheid om een alternatief voorstel in te dienen voor de uitvoering van collectieve voorzieningen in hun directe omgeving, zoals het onderhoud van een park of het beheer van een sportveld.* Dit is een groot verschil met het vorige kabinet, toen gemeenten zelf mochten beslissen of ze invulling wilden geven aan Right to Challenge

Definitie

Bij Right to Challenge krijgen bewoners of bewonersgroepen van Delft het recht om lokale voorzieningen en taken van de gemeente te “challengen”, wanneer zij denken dat zij het zelf beter kunnen organiseren voor hetzelfde, of een kleiner budget. Het gaat om taken en voorzieningen waarvoor een budget op de gemeente begroting gereserveerd wordt.

Right to Challenge is niet hetzelfde als maatschappelijk aanbesteden. Maatschappelijk aanbesteden is al een ouder instrument en een manier om bewoners en maatschappelijke partners bij beleid en uitvoering te betrekken. Het initiatief ligt dan bij de gemeente. De gemeente daagt de gemeenschap uit om een specifieke maatschappelijke taak of dienst over te nemen. Bij Right to Challenge komt het initiatief uit de gemeenschap.

Aanleiding en achtergrond

Naar aanleiding van de motie 'Right to Challenge' die op 27 november 2014 is ingediend en in op 8 januari 2015 is aangenomen, is op initiatief van de gemeente Delft in 2015 een kennisatelier georganiseerd om meer kennis te vergaren over het onderwerp. Dit kennisatelier is in samenwerking met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) tot stand gekomen. Wij hebben daar de H10 gemeenten voor uitgenodigd en in vier bijeenkomsten met gemeenten uit de regio verkend hoe Right to Challenge nadere invulling kan krijgen. Met name in relatie tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Tijdens het kennisatelier met andere gemeenten werd duidelijk dat voor een goede invulling van Right to Challenge samenwerking tussen gemeenteraad, college en bewoners van belang is. In de antwoordbrief op de motie (2 juni 2016/2791003) is daarom voorgesteld aan de raad om in gezamenlijkheid op te trekken in het vormgeven van Right to Challenge in de gemeente Delft. Hiervoor is op 15 september 2016 een informatiebijeenkomst georganiseerd en is een raads werkgroep gevormd om dit verder uit te werken.

Ook bleek tijdens het kennisatelier van de VNG dat Right to Challenge een complex onderwerp is. Verschillende gemeenten zijn al geruime tijd bezig dit onderwerp nadere invulling te geven. Met wisselend succes. Dit bleek ook tijdens het werkbezoek van de raads werkgroep aan de gemeente Rotterdam. Ondanks heldere communicatie naar de stad en de inzet van extra ambtelijke capaciteit, blijft de belangstelling vanuit de stad achter. Ook blijkt een Right to Challenge in de praktijk vaak een bewonersinitiatief te zijn in plaats van een echte Right to Challenge.

Reikwijdte

Right to Challenge kan in principe op alle terreinen plaatsvinden waarvoor de gemeente een wettelijke taak heeft. En hoewel de motie RtC vooral gericht is op toepassing van RtC bij taken die voortvloeien uit de Wet maatschappelijke ondersteuning, is Right to Challenge veel breder toepasbaar dan alleen in de Wmo, zoals ook de raads werkgroep terecht concludeert. In de praktijk blijkt dat een challenge in de openbare ruimte (bijvoorbeeld beheer en onderhoud van openbaar groen en/of overname van gemeentebouwen), méér haalbaar is dan het overnemen van zorgtaken uit de Wmo door bewoners(groepen).

Net zoals de raads werkgroep adviseert, zijn wij van mening dat Right to Challenge het beste kan worden vormgegeven door te starten met experimenten en het verzamelen van best practices. Tijdens de bijeenkomsten met de raads werkgroep zijn wij aan de slag gegaan met het inventariseren van mogelijke initiatieven. Uiteindelijk is een initiatief van de woongroep Taste! voorgedragen als eerste pilot. Dit voorjaar zal worden gestart met onderhoud en beheer van een stuk openbaar groen, gelegen naast de woongemeenschap van Taste.

Deze eerste “Right to Challenge” van bewonersvereniging Taste! zal als pilot project leiden tot meer uitgewerkte kaders. Gezien voorgaande bevindingen stellen we 2018 voor als experimenteerjaar waarin we middels pilots RtC toe gaan passen in de praktijk.

Randvoorwaarden

De raads werkgroep heeft in haar advies aan de gemeente enkele randvoorwaarden benoemd waarop een challenge moet worden beoordeeld. De gemeente onderschrijft de door de raads werkgroep geadviseerde algemene randvoorwaarden en stelt voor deze als uitgangspunt te hanteren voor 2018. De randvoorwaarden waaraan een challenge tenminste moet voldoen in 2018:

- Gemeentelijke taak; in principe komen alle gemeentelijke taken in aanmerking die een lokale voorziening betreffen én waarvoor een budget op de begroting staat. Uitgezonderd zijn in ieder geval taken die exclusief zijn voorbehouden aan de overheid, zoals strafvervolgning of het werk van de hulpdiensten.
- Lokaal; het initiatief moet gebonden zijn aan Delft. De voorkeur wordt gegeven aan initiatiefnemers/inwoners van Delft die geworteld zijn in de buurt/wijk of het gebied waar het initiatief betrekking op heeft. Commerciële partijen komen niet in aanmerking voor een Right to Challenge.
- Budget; de kosten voor uitvoering van het initiatief bedragen niet meer dan het integrale gemeentelijk budget dat hiervoor gereserveerd is. Als in het plan van de burger de taak wordt uitgebreid en die uitbreiding heeft een toegevoegde waarde dan moet dat in overweging worden genomen. Die uitbreiding zou dan bijvoorbeeld uit een subsidie kunnen worden gefinancierd. Eventuele onderbesteding van het aan het initiatief toegekende budget kan ten goede komen aan de wijk. Hiervoor wordt in overleg met de gemeente en de initiatiefnemers een bestemming gezocht.
- Degelijk plan; op basis van kennis en ervaring van betrokken initiatiefnemers is aannemelijk dat zij de prestatie op tenminste het huidige kwaliteitsniveau kunnen leveren. Er ligt een degelijk plan ten grondslag aan het initiatief en het initiatief heeft een meerwaarde voor de stad. Daarnaast moet het aannemelijk zijn dat de initiatiefnemers continuïteit kunnen waarborgen. De gemeente kan de initiatiefnemer helpen bij het opstellen van dit plan als dit nodig is.
- Draagvlak; het plan moet draagvlak hebben bij belanghebbenden, al was het maar om de continuïteit te kunnen borgen. Dit kan onder andere gedaan worden door het plan terug te leggen aan actieve bewoners in de wijk, door het te toetsen aan professionals van

maatschappelijke organisaties die actief zijn in de wijk en bijvoorbeeld d.m.v. een (digitale) meningspeiling onder de betrokken bewoners in de straat, buurt of wijk. Bij voorkeur wordt de continuïteit vastgelegd in een "contract" met een herkenbare groep in de buurt/wijk.

- Aanspreekpunt. Er is een duidelijke aanvraagprocedure en een gemeentelijk aanspreekpunt binnen de gemeente, waar de initiatiefnemers terecht kunnen.

De bovenstaande randvoorwaarden zullen door middel van concrete pilots worden getoetst en - waar nodig - nader worden gespecificeerd per thema. In de evaluatie over een jaar evalueren we deze algemene randvoorwaarden.

Toetsing

Zoals hierboven al benoemd kunnen de randvoorwaarden en criteria door middel van pilots specifieker worden gemaakt. Van belang is om te realiseren dat een Right to Challenge maatwerk is. Voor een Right to Challenge met betrekking tot de Wet maatschappelijke ondersteuning zullen andere criteria gelden en andere afspraken gemaakt worden dan die voor een challenge "in het groen".

Voor iedere challenge geldt dat rekening wordt gehouden met eventuele wettelijke regels die op de uitvoering van de gemeentelijke taak van toepassing zijn. Bij de beoordeling van een aanvraag zal daarnaast een afweging gemaakt worden ten aanzien van mogelijke risico's.

Verder heeft de gemeente diverse lopende contracten met partijen en dochterondernemingen die gemeentelijke taken uitvoeren. Een eventuele RtC zal pas na afloop van lopende contracten kunnen ingaan. Al deze factoren zijn uiteindelijk bepalend voor de haalbaarheid van de challenge. De challenges die binnenkomen worden besproken in een integrale werkgroep. Voor toetsing worden afdelingen zoals juridische zaken en inkoop betrokken. Besluitvorming ten aanzien van een challenge vindt door het college plaats.

Communicatie

De mogelijkheid van Right to Challenge dient bekend te worden gemaakt bij de inwoners van Delft. Daarom zal de mogelijkheid hiertoe, samen met de randvoorwaarden, gepubliceerd worden op de gemeentelijke website en zal er aandacht aan worden besteed in de Stadskrant. Hierdoor is de kans groter meer pilots te kunnen starten op verschillende onderwerpen en meer ervaring op te doen. Ook de raad kan een rol spelen in het meer onder de aandacht brengen van de mogelijkheid voor Right to Challenge.

Organisatie en Proces

Right to Challenge vraagt een andere vorm van organiseren. Dit past bij de gemeentelijke organisatie ontwikkeling zoals beschreven in de nog vast te stellen 'Visie op dienstverlening'. Met deze visie willen we als organisatie beter aansluiten op de vraag en behoefte vanuit de stad.

Right to Challenge is een nieuwe werkwijze die hier goed op aansluit. Mede aan de hand van concrete pilots kan de organisatie zich hier verder in ontwikkelen.

Naast het bekend maken van de mogelijkheid voor een Challenge en het publiceren van randvoorwaarden gaat het ook om vormgeven van een laagdrempelig proces voor de initiatiefnemers. We willen immers dat de inwoners van Delft daadwerkelijk een Right to Challenge indienen, opdat we ervaring kunnen opdoen in de vorm van verschillende pilots.

Een Right to Challenge kan worden ingediend via het Netwerk Maatschappelijke Initiatieven (NMI). Op de gemeentelijke website is daar een loket voor ingericht. Bij een aanvraag voor een Right to Challenge (of een ander maatschappelijk initiatief) zal binnen twee werkdagen contact worden opgenomen met de initiatiefnemer(s).

Een ambtenaar met expertise op het onderwerp van de challenge zal gekoppeld worden aan de initiatiefnemers om op maat het gesprek aan te gaan. Zo nodig wordt een interne werkgroep gevormd rond de challenge, om deze integraal te kunnen behandelen. Om besluitvorming te versnellen wordt op dit moment gewerkt aan een slagvaardig intern proces voor initiatieven (dus ook voor challenges) die binnenkomen. Daarnaast wordt ingezet op het benoemen van een wethouder en een directielid die RtC in zijn/haar portefeuille heeft, om op die manier draagvlak binnen de organisatie op verschillende niveaus te borgen. Dit model wordt nader uitgewerkt. Over een jaar zullen wij u hier nader over informeren.

Kosten

RtC betekent een andere manier van werken. Door aan te sluiten bij een bestaand loket zijn hier vooralsnog geen extra kosten aan verbonden, maar is wel sprake van extra ambtelijke capaciteitsinzet. Bij de evaluatie over een jaar wordt bekeken of er structureel extra kosten aan verbonden zijn.

Evaluatie

Voor 1 januari 2019 zullen wij de raad informeren over de resultaten uit het experimentjaar. De evaluatie bevat informatie over het aantal verzoeken uit de stad, de wijze waarop dit verder is opgepakt, de kosten en de werking van de randvoorwaarden. Dit kan leiden tot de aanbeveling om het kader bij te stellen.

Motie Right to Challenge M8.4-1

Tot slot wil het college de motie Right to Challenge afdoen omdat, zoals de raads werkgroep opmerkt, RtC veel breder is dan de WMO. Met deze nota geeft de gemeente Delft in bredere zin uitwerking aan de motie RtC om ruimte te bieden aan Right to Challenge door bewoners(groepen). Daarnaast betreft iedere 'challenge' maatwerk. Dit betekent dat niet vooraf aanvullende criteria worden bepaald, maar per challenge de mogelijkheden samen met de initiatiefnemers worden verkend. Dit kan vervolgens leiden tot aanvullingen op de randvoorwaarden en tot specifieke criteria per thema, zoals de WMO.

College wordt gevraagd in te stemmen met:

- het instellen van een experimentjaar voor RtC zoals in deze nota beschreven;
- de in deze notitie benoemde kaders voor RtC in 2018 en deze ter besluitvorming voorleggen aan de raad middels bijgaand raadsvoorstel;
- de voorgestelde wijze van organisatie en communicatie in 2018;
- de evaluatie na 1 jaar;
- de raad middels bijgaande aanbiedingsbrief te verzoeken tot afdoening van de Motie RtC.